

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum sit solum futurorum contingentium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

cedit limites facultatis naturæ humanæ, & creaturæ cuiuscunq; F
& est soli Deo connaturalis Communicatur autem animæ no-
stræ non solum, quia in ea actus iste ponitur, sed quia, ut in li-
tera dicitur, eleuatur per donum Dei anima ad hoc, ut sic potens
elicere talem actum, qui suæ facultatem naturæ nudæ excedit.
Ita quod sit, ut actus
talis non excedat fa-
cultatem naturæ ele-
uatæ, qui e cedit fa-
cultatem naturæ.

¶ Ad primum ergo
obiectionem in op-
positum dicitur, qd
aliud est actum cog-
nitionis esse quo
ad substantiam actus
ab intellectu nostro,
& aliud est actum
cognitionis excede-
dere quod ad substā-
tiam actus, facultā-
tem naturalem in-
tellectus nostri. Nā
primum significat
actum causari quod
ad substantiā actus
a nostro intellectu,
quod verificatur de
intellectu nostro ele-
uato per donum di-
uinum. Secundum
autem significat, p-
portionem actus il-
lius secundum substā-
tiam ad natura-
lem facultatem il-
lius. Vnde actus vi-
dendi Deum in pa-
tria, est ab intellectu
creato, eleuato tñ
quo ad substantiam
actus. Cognitio si-
quidem Dei cōtra-
hicitur ad cognitionē
visuam per discre-
tionem substantialem
in esse naturæ: ita qd
nō est ibi actus sub-
stratus, qui sic cog-
nitio Dei, & per
appositionem lumi-
nis gloriæ sit visio:
quemadmodum cō-
tingit in actu dile-
ctionis Dei ex chari-
tate: sed tantum est
ibi actus substratus,
quemadmodum na-
tura generis intelli-
gitur subiecta nature
differentiæ. Et simi-
le, quod ad ppositū,
habes in visione cor-
porali. Potentia enī
visiva est principū
videndi quod ad substā-
tiam actus, non
ita quod visus eli-
cia substantiā actus
videndi, & species
visibilis apponat ac-
cidentalē qualitatem,
qua visio fit talis, pura,
visio albi, quoniam
impossibile est videre,
& nihil videre: sine specie
autē visibili nihil videtur.
Non igitur oculus secū-
dum se est principū
videndi, sed ita quod
vilius specie perfectus
parit visionē talē
essentialiter. Dicitur
autem quod visus est
propria causa visionis
secundum substantiam;
& species propria
causa visionis secundum
qualitatem, essentia
enī tñ, ut inde percipiat
reolutio prædicatorum
essentialium, & generū
in suas causas. Sicur
dicimus, quod fortis,
inquantum licet, & in-
quantum homo, & in-
quantum animal, & tan-
dem inquantum ens ha-
bet aliam, & aliam
propriam causam, in
quā reduci per se
primo oportet effectū
huiusmodi. Et non
dicuntur hæc, quasi
esse

lib. 3. text.
19. tom. 3.

Epi. 121. c. 9.
circa med.
18. 2.

autem ex potentia nuda, ut patet in
his, qui ex iudicio rōnis aliquid
operantur antequam habeant ha-
bitū. Potest autem prophetia ad
passionem reduci, si tamen no-
men passionis pro qualibet rece-
ptione accipiatur, prout Philof.
dicit * in 3. de anima, quod intel-
ligere pati quoddam est. Sicut
enim in cognitione naturali in-
tellectus possibilis patitur ex
lumine intellectus agentis, ita,
& in cognitione prophetica in-
tellectus humanus patitur ex il-
lustratione diuini luminis.

AD SECVNDVM dicendum, qd
sicut in rebus corporalibus ab eū
de passione remanet quædam ha-
bilitas ad hoc, quod iterum pa-
tiatur, sicut lignum semel inflam-
matur, ita et in intellectu prophe-
tæ cessante actuali illustratione,
remanet quædam habilitas ad hoc,
qd facilius iterato illustretur, sicut
et mens semel ad deuotionē ex-
citata, facilius postmodū ad deu-
otionem pristinā reuocatur.
Propter quod August. in libro *
de orando Deum, dicit esse ne-
cessarias crebras orationes, ne cō-
cepta deuotio totaliter extingua-
tur. Potest tamen dici, quod ali-
quis dicitur propheta etiam ces-
sante actuali prophetica illustra-
tione, ex deputatione diuina, se-
cundum illud Hierem. 1. Et prophe-
tam in Gentibus dedi te.

AD TERTIVM dicendū, qd
omne donum gratiæ hominem cle-
uat ad aliquid, quod est supra na-
turam humanam, quod quidem
potest esse dupliciter. Vno mo-
do, quantum ad substantiā actus,
sicut miracula facere, & cognos-
cere occulta, & incerta diuinæ
sapientiæ, & ad hos actus nō da-
tur homini donum gratiæ habi-
tuale. Alio modo est aliqui id su-
pra naturam humanam, quantum
ad modum actus, non autem
quantum ad substantiam ipsius:
sicut diligere Deū, & cognoscere

Etus habeat plures res, quarum una causatur
altera causa, ut in Metaphysica patet. Et patet
cundæ obiectionis. Nulla siquidem impositio
actus secundum substantiam suam, hoc est
cuius, excedit facultatem hominis naturalem.

ARTICVLVS IIII.
Vtrum prophetia sit solum futurorum
contingentium.

AD TERTIVM sic proceditur.
¶ Vt, qd prophetia sit solum fu-
turorum contingentium. Dicit
enim * Cassiod. qd prophetia est
inspiratio, vel reuelatio diuina
rerum euentus immobili verita-
te denuntians: sed euentus perti-
net ad contingentia futura, ergo
de solis contingentibus futuris
fit reuelatio prophetica.
¶ 2. Præter Gratiæ prophetiæ dimi-
ditur contra sapientiam, & fidē,
quæ sunt de diuinis, & discre-
tionem spirituum, quæ est de spi-
ritibus creatis, & scientiam, quæ
est de rebus humanis, ut patet i.
ad Corin. 12. habitus autē, & actus
distinguntur sū obiectā, ut pa-
tet per ea, quæ supra dicta sunt.
ergo vñ, qd de nullo pertinēt ad
aliquid horum sit prophetia: re-
linquitur ergo, qd sit solum de fu-
turis contingentibus.
¶ 3. Præter Diuersitas obiecti cau-
sat diuersitatem speciei, ut ex su-
pradictis patet. Si ergo propheta
quidam sit de futuris cōtingen-
tibus, quædā autem de quibusdā
alijs rebus, videtur sequi qd non
sit eadem species prophetiæ.

¶ SED CONTRA est, qd Grego.
dicit super Ezech. qd Prophetia
quædam est de futuro, sicut id
quod dicitur Isa. 7. Ecce, virgo
concepit, & pariet filium, qua-
dam de præterito, sicut id quod
dicitur Gen. 1. In principio crea-
uit Deus celum, & terram, qua-
dā de præsentī, sicut id quod dicitur
1. ad Corin. 14. Si omnes prophete-
tent, intret autem quis infidelis,
occulta cordis eius manifesta
sunt. Non ergo est prophetia so-
lum de contingentibus futuris.

evidentiam notitiā non habuisse prophetiam
diuinā essentia. Et similitur patet argū de
Hinc quæstioni in ar. 5. rel. cōsiderandum est
to de certitudine prophetice cognitionis est
¶ In eodē ar. 3. in responsione ad tertium
de doctrinā ponentem vnitatem speciei prophetiæ
minis vnitatem, non obstante tanta eorū diuersitate
phenicum lumen manifestantur. Et dicitur hoc
mentum, qd diuersitas obiecti causat diuersitatem
tra hanc signum doctrinā inferriā in ar. 4. qd
ybi author oppositum in hac eadem materia
tur. Et ideo quæstio ista illuc vsq; tractanda

RESPON. Dicendum, quod manifestatio, quæ sit per aliquod lumen, ad omnia illa se extendere potest, quæ illi lumini subiunguntur: sicut visio corporalis se extendit ad omnes colores, & cognitio naturalis animæ se extendit ad omnia illa, quæ subduntur lumini intellectus agentis. Cognitio autem prophetica est per lumen diuinum, quo possunt omnia cognosci tam diuina, quam humana, tam spiritalia, quam corporalia. Et ideo reuelatio prophetica ad omnia huiusmodi se extendit, sicut de his, quæ pertinent ad Dei excellentiam, & angelorum spirituum ministerio reuelatio prophetica facta est, vt lra. 6. vbi dicitur, vidi Dominum sedentem super solium excelsum, & eleuatum. Cuius est prophetia continet ea, quæ pertinent ad corpora naturalia, secundum lra. 40. Quis mensus est pugillo aquas, &c. Continet et ea, quæ ad mores hominum pertinent, secundum illud lra. 58. Frange esurienti panem tuum, &c. Continet et ea, quæ pertinent ad futuros euentus, secundum lra. 47. Venient tibi duo in die vna subito, sterilitas, & viduitas. Considerandum tamen, quod quia prophetia est de his, quæ procul à nostra cognitione sunt, tanto aliqua magis proprie ad prophetiam pertinent, quanto longius ab humana cognitione existunt. Horum autem est triplex gradus, quorum vnus est eorum, quæ sunt procul à cognitione huius hominis siue secundum sensum, siue secundum intellectum, non autem cognitione omnium hominum, sicut sensu cognoscit aliquis homo, quæ sunt sibi presentia secundum locum, quæ tamen alius humano sensu, vt pote sibi absentia, non cognoscit. Et sic Heliasus prophetice cognouit, quæ Giezi discipulus eius in absentia fecerat, vt habetur 4. Reg. 5. & similiter cogitationes cordis vnus, alteri prophetice manifestantur, vt dicitur 1. ad Corinth. 14. Et per hunc modum est ea, quæ vnus scit demonstratiue, alij possunt prophetice reuelari. Secundus autem gradus est eorum, quæ excedunt vniuersaliter cognitionem omnium hominum, non quia secundum se non sunt cognoscibilia, sed propter defectum cognitionis humane, sicut mysterium Trinitatis, quod reuelatum est per Seraphim dicentia, Sanctus, Sanctus Sanctus, &c. vt habetur lra. 6. Vltimus autem gradus est eorum, quæ sunt procul ab omnium hominum cognitione: quia in seipsis non sunt cognoscibilia, ut contingit futura, quorum veritas non est determinata. Et quia quod est vniuersaliter, & secundum se, potius est eo quod est particulariter, & per aliud: ideo ad prophetiam propriissime pertinet reuelatio euentuum futurorum, unde & nomen prophetie sumi videtur. Vnde Grego. * dicit super Ezech. Et cum ideo prophetia dicta sit, quod futura prædicat, quando de præterito, uel presentis loquitur, rationem sui nominis amittit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod prophetia ibi diffinitur secundum id, quod proprie significatur nomine prophetie, & per hunc est modum prophetia diuiditur contra alias gratias gratis datas. Vnde patet responsio ad secundum, quamuis possit dici quod omnia, quæ sub prophetia cadunt, conueniunt in hac ratione, quod non sunt ab homine cognoscibilia, nisi per reuelationem diuinam. Ea uero quæ pertinent ad sapientiam, & scientiam, & interpretationem sermonum, possunt naturali ratione ab homine cognosci, sed altiori modo manifestantur per illustrationem diuini luminis. Fides autem est fit de inuisibilibus homini, tamen ad ipsam non pertinet eorum cognitio, quæ eruduntur, sed quod homo per certitudinem assentiat his, quæ sunt ab alijs cognita.

AD TERTIUM dicendum, quod **formale** in cognitione prophetica est lumen diuinum, a cuius unitate prophetia habet unitatem speciei, licet sint diuersa, quæ per diuinum lumen prophetice manifestantur.

ARTICVLVS IIII.

¶ *Supra Questioni 171. Artic. 4.*

Utrum propheta per diuinam reuelationem cognoscat omnia, quæ possunt prophetice cognosci.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod propheta per diuinam reuelationem cognoscat omnia, quæ possunt prophetice cognosci. Dicit enim Amos 3. Non faciet Dominus Deus uerbum, nisi reuelauerit secretum suum ad seruos suos prophetas: sed omnia quæ prophetice reuelantur, sunt uerba diuinitus facta. nihil ergo eorum est, quod non reueletur prophetice.

¶ 2. **Præter Dei perfecta sunt opera**, ut dicitur Deuter. 32. sed prophetia est diuina reuelatio, ut dictum est, ergo est perfecta, quod non esset, nisi perfecte omnia prophetabilia prophetice reuelarentur, quia perfectum est, cui nihil deest, ut dicitur in 3. Physic. ergo propheta omnia prophetabilia reuelantur.

¶ 3. **Præter Lumen diuinum quod causat prophetiam, est potentius quam lumen naturalis rationis, ex quo causatur humana scientia: sed homo qui habet aliquam scientiam, cognoscit omnia illa, quæ ad illam scientiam pertinent, sicut grammaticus cognoscit omnia grammaticalia. ergo uidetur, quod propheta cognoscit omnia prophetabilia.**

SED CONTRA est, quod Grego. dicit super Ezech. quod aliquando spiritus prophetie ex presenti tangit animum prophetantis, & ex futuro nequaquam tangit. Aliquando autem ex presenti non tangit, & ex futuro tangit. non ergo propheta cognoscit omnia prophetabilia.

RESPON. Dicendum, quod diuersa non est necesse esse simul, nisi propter aliquod unum, in quo connectuntur, & a quo dependent: sicut supra dictum est, quod uirtutes omnes necesse est esse simul propter prudentiam, uel charitatem. Omnia autem, quæ per aliquod principium cognoscuntur, connectuntur in illo principio, & ab eo dependent. Et ideo, qui cognoscit perfecte principium secundum totam eius uirtutem, simul cognoscit omnia, quæ per illud principium cognoscuntur. Ignorato autem eorum principio, uel communiter aperehensio, nulla necessitas est simul omnia cognoscendi, sed unum quodque eorum per se oportet manifestari: & per consequens aliqua eorum possunt cognosci, & alia non cognosci. Principium autem eorum, quæ diuino lumine prophetice manifestantur,

IN art. 4. eiusdem q. in corpore articuli aduerte, quod illa propositio, Diuersa non oportet esse simul, nisi propter aliquod unum, in quo connectuntur, & a quo dependet, si accipit res vt facit, magnam haberet questionem de diuersis quæ sunt inter se secundum se conexa, vt cælum, & illius figura, ut vniuersaliter subiectum, & propria passio. Hæc enim proprie non connectuntur in tertio, puta generante, sed inter se secundum seipsa. Sed si accipiatur in ordine ad materiam subiectam, de qua est questio, non habet difficultatem. Est enim de totaliter diuersis sermo, quoniam est totaliter diuersa prophetice reuelationi subsumunt. Et propterea intellecta ipsa propositio de totaliter diuersis, plana est, & optime feruit propositio. Cælum autem, & sua figura, subiectum, & passio, & alia huiusmodi, non sunt totaliter diuersa, cum constet, quod non cessario sunt idem supposititaliter, seu subiecto. Totalis enim diuersitas huiusmodi identitatem non compatitur.

D. 1067.

Veri. q. 10. ar. 1. ad 5. & Rom. 1. 5. cc. 3. prin.

Art. 3. huius quest.

lib. 3. text. 61. to. 2.

Homi. 1. in Ezech. inuoc. prin. & med. dimm.

1. 2. q. 65. ar. 1. 1. 1. 2. 1.